

การพัฒนากิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

Development of Activities on the Northeastern Folk Music and Performing Art Club for Lower Secondary Students

รัศมี ศรีแพงมล¹ ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์² จิระพร ราชสิงห์³

Ratsamee Sripangmol¹ Bhumbhong Jomhongbhibhat² Jiraporn Rachsingho³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน ระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน 3) เปรียบเทียบทักษะปฏิบัติดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนบ้านเหล่าผักไล่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 15 แผน 2) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 3) แบบวัดทักษะปฏิบัติดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน จำนวน 2 ข้อๆ ละ 10 คะแนน และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test Dependent Samples)

ผลการวิจัย พบว่า

1. กิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.84/81.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้
2. นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความรู้ความเข้าใจ เรื่อง ดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่เรียนกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน มีทักษะปฏิบัติดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .01

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

³ครูชำนาญการพิเศษ ดร. โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4. นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$, S.D. = 0.46)

คำสำคัญ การพัฒนามากิจกรรม ชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน

ABSTRACT

The purposes of this study were; 1) to develop and find efficiency of activities on the Northeastern Folk Music and Performing Arts Club for lower secondary students according to the set criterion of 80/80, 2) to compare the lower secondary students' knowledge and understanding of the Northeastern folk music and performing arts between before and after learning through the learning activities on the Northeastern Folk Music and Performing Arts Club, 3) to compare the performing arts and music practice skills between before and after learning, and 4) to examine lower secondary students' satisfaction with learning activities on the Northeastern Folk Music and Performing Arts Club for lower secondary students. A sample used as selected by purposive sampling was 30 lower secondary students enrolling in the first semester of academic year 2015 at Ban Lao Phak Sai School under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 3.

The instruments used included; 1) 15 learning activities plans of the Northeastern Folk Music and Performing Arts Club for lower secondary students, 2) 20 items with 4-choice objective test of knowledge and understanding of the Northeastern folk music and performing arts, 3) a 2-item test of the performing arts and music practice skills with 10 points for each item, and 4) The questionnaire asking the lower secondary students' satisfaction with learning activities on the Northeastern Folk Music and Performing Arts Club. The statistics used for data analysis were mean, percentage, standard deviation, and t-test (Dependent Samples).

The findings revealed as follows:

1. The activities on the Northeastern Folk Music and Performing Arts Club for lower secondary students had efficiency of 82.84/81.00, which meet than the criteria standard of 80/80.
2. After learning, the lower secondary students had significantly higher knowledge and understanding of the Northeastern folk music and performing arts than that before learning at the .01 level of significance.
3. The Northeastern performing arts and music practice skills of the lower secondary students after learning were significantly higher than those before learning at the .01 level of significance.
4. The students were satisfied with the learning activities on the Northeastern Folk Music and Performing Arts Club at highest level (mean $\bar{x} = 4.70$, S.D. = 0.46).

Keywords : Development of Activities, the Northeastern Folk Music and Performing Arts Club

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 1 มาตรา 6 ที่กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในมาตรา 8 ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการ 3 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ประการที่สอง ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และประการสุดท้าย คือ การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 1) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรมมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อจึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสำนึกที่มุงทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 3)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า

ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่างๆ สาระที่ 2 ดนตรี มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรีแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกลงดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าดนตรี ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ร้องเพลง และเล่นดนตรีในรูปแบบต่างๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงดนตรี แสดงความรู้สึกที่มีต่อดนตรีในเชิงสุนทรีย์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีวัฒนธรรม และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 214)

โรงเรียนบ้านเหล่าผักไล่ เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ได้กำหนดหลักสูตรการสอนดนตรีที่สอดคล้องกับหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด คือ ร้อยละ 30 ใช้จัดการเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น มาพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น ใช้จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมของมรดกทางภูมิปัญญาอันเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกัน ในสังคมได้อย่างผู้มีความรับผิดชอบ ดังนั้น เพื่อให้การเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน ประสบผลตามวัตถุประสงค์การเรียนการสอนดนตรีควรที่จะมุ่งเน้นให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจในพื้นฐานที่สำคัญของดนตรีพื้นบ้านอีสานอย่างลึกซึ้งและจริงจัง ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกับคนหมู่มากได้เป็นอย่างดีและเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของคนอีสานด้วย (โรงเรียนบ้านเหล่าผักไล่, 2556, หน้า 10)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนากิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านเหล่าผักไล่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 ผู้วิจัยมีความกระตือรือร้นที่อยากจะให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จึงเป็นแรงใจให้ผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

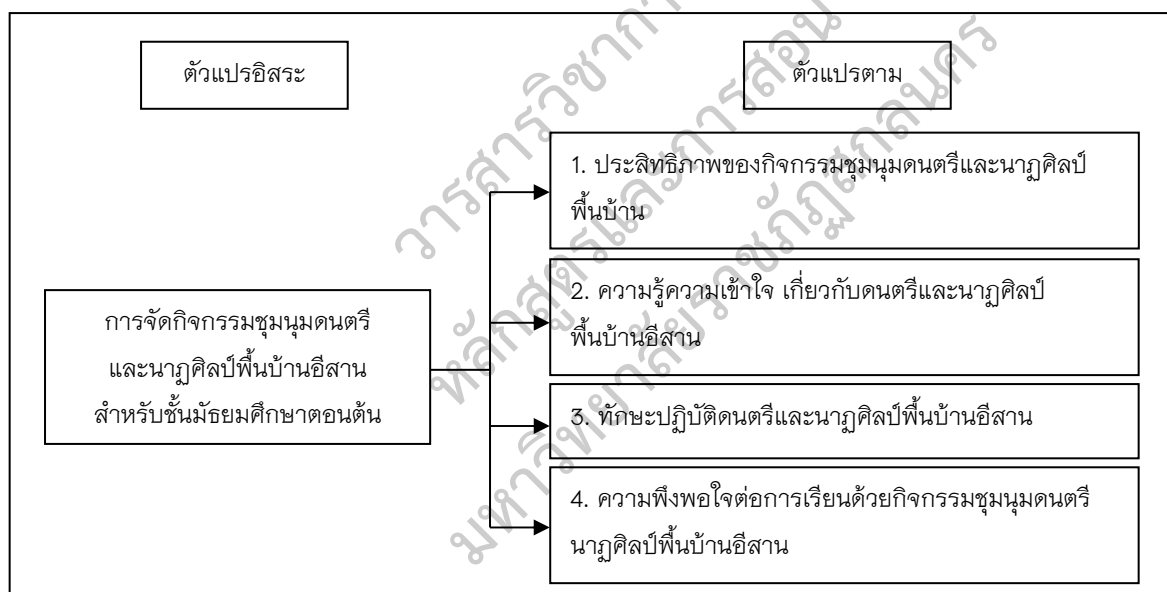
1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายหนองบัวห้วยหลวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านห้วยหลวง โรงเรียนบ้านห้วยทราย โรงเรียนบ้านคำลอดพื้น โรงเรียนบ้านเหล่าผักไล่ รวม 120 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนบ้านเหล่าผักไล่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือและคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์
ที่บ้านอิสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรี
และนาฏศิลป์ที่บ้านอิสาน เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ ชนิด
4 ตัวเลือก
3. แบบวัดทักษะปฏิบัติดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้าน
อิสาน
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ
กิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอิสาน สำหรับ
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล**1. ชั้นเตรียม**

ผู้วิจัยได้เตรียมนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการเก็บ
ข้อมูล โดยชี้แจงและให้คำแนะนำเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่
การเรียนรู้ และการแบ่งกลุ่มของนักเรียน

2. ชั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบ
วัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์
ที่บ้านอิสาน ทดสอบก่อนเรียนและแบบวัดทักษะ
ปฏิบัติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2 ดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมชุมนุม
ดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอิสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้
ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น
5 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 15 แผน ซึ่งมีแบบทดสอบ
และมีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนและการปฏิบัติงาน
โดยบันทึกไว้ในแต่ละแผนการเรียนรู้

3. ชั้นทดสอบหลังเรียน (Post-test)

เมื่อจัดการเรียนรู้จนครบทุกแผนแล้ว ผู้วิจัยจะ
วัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์
ที่บ้านอิสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ด้วยแบบทดสอบ
วัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับดนตรีและ
นาฏศิลป์ที่บ้านอิสาน และแบบวัดทักษะปฏิบัติซึ่งเป็น
ฉบับเดียวกันกับก่อนเรียน จากนั้นดำเนินการสอบถาม
ความพึงพอใจต่อชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอิสาน
โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ

การวิเคราะห์ข้อมูล**1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่**

1.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ
และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากการทดสอบ
ความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์
ที่บ้านอิสานและแบบวัดทักษะปฏิบัติ

1.2 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรม
ชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอิสาน ชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น ตามเกณฑ์ 80/80 โดยการหาค่า E_1/E_2

1.3 เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจของนักเรียน
เกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอิสาน ชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น ก่อนเรียนและระหว่างเรียน โดยใช้ t-test (Dependent
Sample)

1.4 เปรียบเทียบคะแนนทักษะปฏิบัติ ระหว่าง
ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ t-test (Dependent Samples)

1.5 วิเคราะห์หาค่าความพึงพอใจของผู้เรียน
ที่มีต่อกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอิสาน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา
(Content analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย
(Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่
หาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบวัดผลความรู้
ความเข้าใจโดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง IOC หาค่า
ความยากง่าย (p) หาค่าอำนาจจำแนก (r) หาค่าความเชื่อมั่น
(Reliability) ของแบบทดสอบทั้งฉบับ ค่าความเชื่อมั่นของ
แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรม
ชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอิสาน สำหรับชั้นมัธยม
ศึกษาตอนต้น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-
Coefficients) ของ Cronbach

3. การหาคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมชุมนุม
ดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอิสาน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ได้แก่ การคำนวณหาประสิทธิภาพของตามเกณฑ์ 80/80

4. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ใช้ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการเรียนรู้ ปรากฏผลดังนี้

1. กิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.84/81.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ตั้งไว้

2. นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง ดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ สถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่เรียนกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสานมีทักษะปฏิบัติดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสานสำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$, S.D. = 0.46)

อภิปรายผล

1. กิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.84/81.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หมายความว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบย่อยในแต่ละแผน ทั้งหมด 15 แผนคิดเป็นร้อยละ 82.84 และนักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 81.00 แสดงว่า เรื่องการพัฒนากิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

มีกระบวนการสร้างตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบและวิธีการที่เหมาะสม คือ ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 วิเคราะห์หลักสูตรและสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา แนวคิดทฤษฎีในการจัดทำกิจกรรมชุมนุม ลงมือสร้างกิจกรรมชุมนุมตามที่ได้ศึกษา แล้วนำกิจกรรมที่สร้างขึ้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำแก้ไขในส่วนที่ไม่สมบูรณ์ จากนั้นนำกิจกรรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขทั้งในด้านเนื้อหา ภาษา เวลา กิจกรรมการเรียนรู้และการวัดผล ประเมินผล กิจกรรมที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพ เป็นการทำให้เครื่องมือมีคุณภาพก่อนที่จะนำไปทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่าง จึงมีผลทำให้กิจกรรมมีประสิทธิภาพ และมีความสอดคล้องและครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ซาดิซาย เนืองโนราช (2549) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค TAI กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TAI สาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 83.29/85.88 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลีตุกรีย์ ผลเจริญ (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องพื้นฐานนาฏศิลป์ไทย สาระการเรียนรู้นาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องพื้นฐานนาฏศิลป์ไทย มีประสิทธิภาพ 82.13/85.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง ดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากกิจกรรมดังกล่าวมีการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมการสอนตามรูปแบบการสอนการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีของซิมป์สัน ซึ่งมีกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ 7 ขั้นตอนนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นการรับรู้ เป็นขั้นการให้ผู้เรียนรับรู้ในสิ่งที่จะทำโดยการให้ผู้เรียนสังเกตการทำงานนั้นอย่างตั้งใจ ขั้นที่ 2 ขั้นการเตรียม

ความพร้อม เป็นขั้นการปรับตัวให้พร้อมเพื่อการทำงาน หรือแสดงพฤติกรรมนั้น ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ โดยการปรับตัวให้พร้อมที่จะเคลื่อนไหวหรือแสดงทักษะ นั้นๆ และมีจิตใจและสภาวะอารมณ์ที่ดีต่อการที่จะทำ หรือแสดงทักษะนั้นๆ ขั้นที่ 3 ขั้นการสนองตอบภายใต้ การควบคุม เป็นขั้นที่ให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการตอบสนอง ต่อสิ่งที่รับรู้ ซึ่งอาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนเลียนแบบการกระทำ หรือการแสดงทักษะนั้นหรืออาจใช้วิธีการให้ผู้เรียนลองผิด ลองถูก จนกระทั่งสามารถตอบสนองได้อย่างถูกต้อง ขั้นที่ 4 ขั้นการให้ลงมือกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถ กระทำได้เอง เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จใน การปฏิบัติ และเกิดความเชื่อมั่นในการทำสิ่งนั้นๆ ขั้นที่ 5 ขั้นการกระทำอย่างชำนาญ เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน การกระทำนั้นๆ จนผู้เรียนสามารถทำได้อย่างคล่องแคล่ว ชำนาญ เป็นไปโดยอัตโนมัติ และด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง ขั้นที่ 6 ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ เป็นขั้นที่ช่วยให้ ผู้เรียนปรับปรุงทักษะหรือการปฏิบัติของตนให้ดียิ่งขึ้น และประยุกต์ใช้ทักษะที่ตนได้รับการพัฒนาในสถานการณ์ ต่างๆ และ ขั้นที่ 7 ขั้นการคิดริเริ่ม เมื่อผู้เรียนสามารถ ปฏิบัติหรือกระทำ สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชำนาญ และสามารถ ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลายแล้ว ผลการวิจัย ในครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ซาติชาย เนืองโนราช (2549) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อ แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค TAI กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อแบบ ร่วมมือโดยใช้เทคนิค TAI มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้น มากกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิวตารีย์ ผลเจริญ (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อแบบกลุ่มเพื่อน ช่วยเพื่อน เรื่องพื้นฐานนาฏศิลป์ไทย สาระการเรียนรู้นาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียน ด้วยแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่เรียนกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ พื้นบ้านอีสานมีทักษะปฏิบัติดนตรีและนาฏศิลป์พื้นบ้าน อีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียนมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะ ปฏิบัติของซิมป์สัน รูปแบบการเรียนการสอนแบบเพื่อน ช่วยเพื่อน และรูปแบบการเรียนการสอนตามโมเดลชิปปา มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งรูปแบบ การเรียนการสอนดังกล่าว มีกิจกรรมและขั้นตอนที่ทำให้ นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ช่วย ให้ นักเรียนได้พัฒนาความสามารถทางสติปัญญาและพัฒนา ทักษะที่จำเป็นในการค้นคว้าหาความรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้ Constructivism) ที่เชื่อว่านักเรียนทุกคนมีองค์ความรู้เป็น ของตนเอง การสร้างองค์ความรู้ใหม่ต้องอาศัยองค์ความรู้ เดิมที่นักเรียนแต่ละคนมีอยู่ประกอบด้วย เป็นกระบวนการ ซึ่งนักเรียนจะสืบเสาะสืบค้น และสำรวจตรวจสอบความรู้ ด้วยตนเอง นักเรียนจะเข้าใจและได้รับความรู้และความสามารถ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีศักยภาพ ด้านสติปัญญาและทักษะปฏิบัติเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเรียน แบบสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง ประกอบกับมีกิจกรรม ที่นักเรียนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมฤดี ทองไชร์ (2551) ได้ศึกษาพัฒนาทักษะการบรรเลงขลุ่ยเพียงออเบื้องต้น โดยใช้รูปแบบการเรียนตามแนวคิดของซิมป์สัน (Simpson) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีพัทลุง จากการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนค่า t ได้เท่ากับ 22.07 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ เกื้อกุล โคตะหา (2553) ได้ศึกษาผลการจัด กิจกรรมการเรียนรู้อแบบกลุ่มเพื่อน เรื่อง เชิงทอเสื่อ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้อแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองแกสระแก้ววิทยา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะปฏิบัติ ทำรำของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น นักเรียนผู้ทำหน้าที่สอนเพื่อน หรือนักเรียนกลุ่มเก่งปฏิบัติทำรำได้ถูกต้องตามจังหวะ อ่อนช้อยสวยงามตามนาฏยศัพท์ที่มีความคล่องแคล่ว

ชำนาญ และนักเรียนผู้เรียนหรือนักเรียนกลุ่มอ่อนปฏิบัติ ทำซ้ำได้ถูกต้องตามจังหวะ ทำซ้ำสวยงามตามนาฏศัพท์ ตั้งใจปฏิบัติทำซ้ำมีความสุขสนุกสนาน กล้าซักถาม กล้าแสดงออก

4. นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$, S.D. = 0.46) ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องจากนักเรียนมีอิสระในการเรียนจากการได้เรียนรู้ ได้ศึกษาค้นคว้า ฝึกปฏิบัติจริงจนเกิดความชำนาญ ทำงานเป็นที่มออย่างอิสระ โดยการทดลองปฏิบัติ สุ่มค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การทำกิจกรรมกลุ่ม ศึกษาไปงาน นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เกิดความสุขในการเรียนรู้ มีความเป็นประชาธิปไตยในกลุ่ม รู้จักการสร้างสรรค์ผลงานอย่างอิสระ นักเรียนจึงเกิดความภาคภูมิใจ และมีความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้และเรียนรู้อย่างสนุกสนาน มีความกระตือรือร้นในการศึกษาด้วยตนเองมีความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเรื่องพัฒนาทักษะการเรียนรู้ชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งอาจส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจที่ดีต่อการเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาตศิลา นื่องโนราช (2549) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TAI กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค TAI สาระการเรียนรู้ศิลปะสาระดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิฑูรย์ (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องพื้นฐานนาฏศิลป์ไทย สาระการเรียนรู้นาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมฤดี ทองไชร์ (2551) ได้ศึกษาพัฒนาทักษะการบรรเลงขลุ่ยเพียงอ้อ

เบื้องต้น โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดของซิมป์สัน (Simpson) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีพิบูลย์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจระดับมากในทุกเรื่องและยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิไลวรรณ พิมพ์สิงห์ (2553) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องนาฏศิลป์ไทย สาระการเรียนรู้นาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนหญิงมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่อง นาฏศิลป์ไทย สาระนาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด แต่นักเรียนชายมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการสอนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1. ควรศึกษาหลักสูตร และเนื้อหาที่ใช้ให้ละเอียดรอบคอบ เพื่อให้เกิดเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับชั้นความรู้ของนักเรียน
2. ศึกษาหลักการสอนโดยการสอนด้วยเทคนิคต่างๆ เช่น เพื่อนช่วยเพื่อน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากตำราเอกสารอย่างละเอียดถี่ถ้วน

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ก่อนการสอนแต่ละแผนครูผู้สอนและนักเรียนต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะครูผู้สอนต้องเน้นเรื่องความซื่อสัตย์ต่อตนเองให้กับนักเรียน และดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด เพื่อให้การเรียนรู้กิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. การสอนวิธีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จะทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายได้ตั้งนั้นครูผู้สอนควรมีกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างอื่นแทรก ก่อนการเริ่มเรียนเรื่องต่อไป เช่น การการสรุปเนื้อหาในแต่ละเรื่องที่ผ่านมาเรียนมาร่วมกันเป็นกลุ่ม

3. ก่อนการเรียนวิธีการพัฒนากิจกรรมชุมนุมดนตรี และนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ครูควรทดสอบทักษะการอ่าน ของนักเรียนก่อนว่า นักเรียนสามารถใช้ทักษะการอ่านในการศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะวิธีการพัฒนากิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กับชุมนุมอื่นๆ และระดับชั้นอื่น

2. ควรศึกษาค้นคว้า เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องพัฒนากิจกรรมชุมนุมดนตรีและนาฏศิลป์ที่บ้านอีสาน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กับวิธีการสอนหรือรูปแบบ การสอนอื่น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: ศรุสภ.

_____. (2551). หลักสูตรการศึกษาแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ศรุสภ.

เกื้อกุล โคตะหา. (2553). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ เรื่อง เชิงทอเสื่อ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชาติชาย เนื่องโนราช. (2549). การพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TAI

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ฐิตารีย์ ผลเจริญ. (2550). การพัฒนาแผนการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเรื่องพื้นฐานนาฏศิลป์ไทย สาระการเรียนรู้ นาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เปรมฤดี ทองไชร์. (2551). พัฒนาทักษะการบรรเลงขลุ่ยเพียงออเบื้องต้น โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิด

ของซิมป์สัน (Simpson) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

โรงเรียนบ้านเหล่าผักไล่. (2556). เอกสารรายงานประจำปีงบประมาณ 2556. สกลนคร: โรงเรียนบ้านเหล่าผักไล่.

วิไลวรรณ พิมพ์สิงห์. (2553). ผลการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องนาฏศิลป์ไทย สาระการเรียนรู้นาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.